

Cliënten mogen in 2025 hun dossier inzien, krijgen de beschikkingen van de rechtbank en moeten worden geïnformeerd over hun behandeling. Hoe logisch deze rechten ook aanvoelen, moet niet worden vergeten hoe recent deze ontwikkelingen binnen de psychiatrie zijn. Vanuit het oogpunt van rechtsbescherming is het positief te noemen dat de Wvvggz de rechtbank verplicht om beschikkingen ook naar cliënten te sturen, evenals de plicht van de behandelaar om cliënten mondeling en schriftelijk te informeren over hun behandeling. Dat zijn rechten waar gelet op de recente wetshistorie niet lichtzinnig mee mag worden omgegaan. Uit de Evaluatie van de Wvvggz bleek dat er veel tijd gepaard gaat met de informeringsverplichtingen van behandelaars. Niet onbegrijpelijk is het voorstel van de wetgever om de frequentie te flexibiliseren. Het wetsvoorstel beoogt enkele brieven uit de weg te halen, bijvoorbeeld bij overplaatsingen binnen de instelling en bij ongewijzigde zorg binnen een nieuwe maatregel.

De overwegingen van de wetgever om ook het moment van het informeren los te laten, lijkt evenwel af te doen aan de rechtspositie van cliënten. Als voorbeeld wordt genoemd “Stel dat iemand moet worden ingesloten vanwege een psychose: dan heeft het weinig zin om betrokkene een brief onder de deur door te schuiven over klachtwaardigheid en het recht op een patiëntenvertrouwenspersoon.” Een en ander lijkt voorbij te gaan aan jurisprudentie van de Hoge Raad, waaruit blijkt dat dergelijke schriftelijke aanzeggingen op grond van de vereisten van zorgvuldigheid spoedig gedaan moeten worden. Het flexibiliseren van het spoedig uitreiken van beslissingen over gedwongen zorg lijkt niet te stroken met het oorspronkelijk doel van de Wvvggz: het creëren van meer rechtsbescherming voor mensen met een psychische stoornis.

Het voorstel om weg te halen dat de zorgverantwoordelijke die geen psychiater is geen overleg meer hoeft te voeren met de geneesheer-directeur, is onbegrijpelijk en strookt m.i. niet met de jurisprudentie van de Hoge Raad. Uit de beschikking van de Hoge Raad van 25 september 2020 blijkt dat bij een opname die pas op een later moment in de zorgmachtiging volgt geen nieuwe medische verklaring hoeft te worden opgesteld. Dat hoeft niet omdat de beslissing tot verplichte zorg omkleed is met diverse waarborgen, waaronder het overleg van de zorgverantwoordelijke met de geneesheer-directeur, aldus de Hoge Raad. Deze wijziging zou maken dat iemand 11 maanden na het verlenen van een zorgmachtiging kan worden opgenomen, zonder dat overleg wordt gevoerd met een psychiater. Dat strookt m.i. niet met EHRM 24 oktober 1979, Winterwerp v. The Netherlands, 6301/73, r.o. 39 en EHRM 5 oktober 2000, Varbanov v. Bulgaria, 31365/96, r.o. 47. Begrijpelijk is de wens om het werk van ggz-medewerkers te vereenvoudigen, echter onbegrijpelijk is het afdoen aan deze belangrijke waarborgen van cliënten. De psychiater is de medical expert.

Verder blijft onbegrijpelijk dat de motiveringsplicht van behandelbeslissingen niet nader wordt gespecificeerd. Onder de Wet Bopz kon nog eenvoudig een analoog worden getrokken met de Awb. Nu de wetgever heeft bepaald dat de Awb niet meer van toepassing is en de motiveringsnormen in de wet zelf op heeft genomen, hebben deze nadere specificatie nodig. Het motiveren van 8:9 en 8:11-beslissingen wordt niet serieus genomen. Cliënten hebben recht op een gedegen schriftelijke, gemotiveerde beslissing. De informatie waarom gedwongen zorg wordt verleend, moet op papier staan. Dat moet op een begrijpelijk niveau worden beschreven, omdat de cliënt zijn verdediging moet kunnen organiseren. De

afwezigheid van een motivatie doet af aan de rechtspositie van de cliënt. Dat komt met name omdat de motiveringsnorm door de wetgever te onbepaald is gebleven. Een standaardverwijzing naar de wet, zoals in vele beslissingen, volstaat niet. Het weghalen van de Awb uit de Wvggz heeft dit ongewenste en mogelijk onbedoelde effect.